

Nr 212.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m.; given Stockholms slott den 2 april 1918.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom samt

2) lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom.

Härigenom förordnas, att 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom skall, i nedan angiven del, erhålla följande ändrade lydelse:

Den för bestämmande av fastighets beskaffenhet i 2 och 3 §§ stadgade prövning åligge Konungens befallningshavande i det län, där fastigheten är belägen. Äskas sådan prövning, eller vill bolag eller förening söka Konungens tillstånd att förvärva fastighet, skall skriftlig ansökan jämte fångeshandlingen ingivas till Konungens befallningshavande inom tre månader från det fångat skedde. Försittes den tid, eller prövas fastigheten icke vara sådan, som i 2 § eller 3 § första stycket sägs, och varder ej heller, där Konungens tillstånd sökes, sådant beviljat, vare fångat ogillt.

Sökes — — — — — Konungen.

Över — — — — — stadgad.

Närmare — — — — — Konungen.

Sedan — — — — — därav.

Är — — — — — 1875.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Har fång, varå ovannämnda lag den 4 maj 1906 äger tillämpning, skett inom nio månader före denna lags trädande i kraft, skall den tid, inom vilken ansökning beträffande fångat enligt vad i 5 § av lagen sägs skall vid där stadgat äventyr ingivas till Konungens befallningshavande, utlöpa tre månader från det denna lag trätt i kraft.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Häri genom förordnas, att 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag skall, i nedan angiven del, erhålla följande ändrade lydelse:

Äskas sådan prövning som i 4 § sägs, eller vill någon jämlikt 1 eller 2 § söka Konungens tillstånd att förvärva fast egendom, skall ansökan jämte fångeshandlingen ingivas till Konungens befallningshavande inom tre månader från det fånget skedde. Försittes den tid, eller prövas fall som i 4 § avses icke vara för handen och varder ej heller, om Konungens tillstånd sökes, sådant beviljat, vare fånget ogillt.

Sökes — — — — — Konungen.

Över — — — — — stadgad.

Närmare — — — — — Konungen.

Är — — — — — egendom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Har sådant fång till fast egendom, varå ovannämnda lag den 30 maj 1916 äger tillämpning, skett inom nio månader före denna lags trädande i kraft, skall den tid, inom vilken ansökning beträffande fånget enligt vad i 5 § av lagen sägs skall vid där stadgat äventyr ingivas till Konungens befallningshavande, utlöpa tre månader från det denna lag trätt i kraft.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 8 mars 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen statsrådet Löfgren anförde, efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet:

»Enligt 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag skall den, som äskar Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövning, huruvida en av bolag eller förening förvärvad fast egendom kan enligt 4 § i nämnda lag anses behöflig för bolagets eller föreningens verksamhet, eller som vill jämlikt 1 eller 2 § i samma lag söka Kungl. Maj:ts tillstånd att förvärva fast egendom, ingiva ansökning därom jämte fångeshandlingen till Kungl. Maj:ts befallningshavande inom ett år från det fångets skedde. Om denna tid försittes, är fångets ogillt. Dessa bestämmelser hava sin förebild i 5 § av lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa

fall för bolag och förening att förvärva fast egendom, vilken paragraf innehåller motsvarande stadganden om den tid, inom vilken prövning skall äskas eller tillstånd sökas i fråga om fång, som avses i sistberörda lag, samt beträffande påföljden för den händelse att denna tid försittes.

Redan då det förslag, som lag till grund för 1916 års lag, var föremål för lagrådets granskning, framställdes anmärkningar därom, att den sålunda bestämda tiden av ett år från fångets vore för lång. Tre ledamöter anförde i detta avseende följande. Frågan om överlåtelsens slutliga giltighet borde uppenbarligen icke hållas öppen längre än som vore nödvändigt. Med hänsyn härtill syntes det vara önskvärt, att tiden av ett år väsentligt förkortades, men måhända kunde detta icke ske utan att motsvarande bestämmelse i lagen den 4 maj 1906 ändrades till överensstämmelse härmed. Den fjärde ledamoten anmärkte likaledes, att ifrågasatt tid syntes alltför lång. Med erinran, att om vissa av honom förordade inskränkningar i koncessionstvånget genomfördes, de fall, då en samtidig tillämpning av berörda båda lagar förekomme, skulle bli mycket sällsynta och att man därför syntes under denna förutsättning kunna i den nya lagen införa den fatalietid, som för där ifrågasatt fall vore den lämpliga, ifrågasatte han en bestämmelse, att ansökan om tillstånd skulle ingivas till Kungl. Maj:t inom två månader från det fångets skedde. Dessa yttranden ledde ej till någon förkortning av ansökningstiden, liksom ej heller den av sistnämnde ledamot föreslagna omläggningen av koncessionsbestämmelserna kom till stånd.

Tydligen är det emellertid förenat med avsevärda olägenheter att låta frågan om godkännande av en utlännings fastighetsförvärv vara svävande längre än förhållandena med nödvändighet påkalla. Särskilt då det gäller större förvärv är det såväl för säljare och köpare själva fördelaktigt som framför allt från det allmännas synpunkt angeläget, att det ovissa tillstånd, som råder mellan försäljningsavtalet och koncessionsansökningens prövning, får så kort varaktighet som möjligt. I tider, då en livlig utländsk spekulation i svenska fastigheter framträder, kunna dylika förvärv, även om de sedermera icke vinna godkännande, föranleda, att betydande områden inom vårt land en ganska lång tid efter fången stå under ett, om också endast villkorligt, utländskt inflytande. Erfarenheten lär också hava visat, att den utländske förvärvaren stundom under övergångstiden utnyttjat fastigheten på ett med hänsyn till vårt lands intressen icke önskvärt sätt och härigenom åstadkommit sådana missförhållanden, som det ingår bland koncessionslagstiftningens syften att förebygga.

För närvarande lära, i synnerhet i Värmland, utländska fastighets-

förvärv pågå i stor omfattning. Enligt uppgifter, som vunnit bekräftelse genom inhämtade utlåtanden av Kungl. Maj:ts befallningshavande i nämnda län, hava under den sista tiden fastigheter därstädes, företrädesvis skogsfastigheter, till värde av miljoner kronor inköpts av utlänningar, och detta förhållande måste givetvis framkalla allvarsamma betänkligheter, då det gäller ett gränsområde, där det utländska inslaget bland ägarna av fast egendom redan förut är mycket starkt. De nya fången förutsätta ju, för att äga bestånd, Kungl. Maj:ts godkännande, och i den mån ansökningar härom inkomma, skola de av mig inför Kungl. Maj:t anmälas. Kungl. Maj:ts befallningshavande har emellertid uttalat den meningen, att gällande lagstiftning i detta avseende icke är tillfyllestgörande, och hemställt om åtgärder i syfte att skärpa densamma. Man ställes härvid inför lagstiftningsuppgifter av synnerligen svårlöst och ömtålig beskaffenhet, och för att kunna taga ståndpunkt till dessa frågor i hela deras vidd lärer det vara nödvändigt att avvakta resultatet av en undersökning i ämnet, vilken pågår men ännu icke slutförts.

Så mycket synes mig dock redan nu kunna och böra göras, att man tillgodoser det vid tillkomsten av 1916 års lag inom lagrådet enhälligt framhållna önskemålet, att genom förkortning av den tid, inom vilken ett utländskt förvärv skall underställas Kungl. Maj:ts prövning, det av ett sådant förvärv föranledda svävande tillståndet förhindras att fortfara längre än nödvändigt är. Särskilt i betraktande därav att erforderlig utredning för prövningen av ett dylikt fång kan verkställas efter koncessionsansökningen, om den ej förut medhunnits, synes mig en respittid av tre månader vara fullt tillräcklig, och jag anser mig därför böra hemställa om sådan ändring av 5 § i 1916 års lag, att den där bestämda tiden av ett år utbytes mot tre månader. För att ansökningarna om prövning av de redan gjorda fången måtte i skälig mån påskyndas, torde även böra stadgas, att för dem skall gälla en ansökningstid av tre månader från det de nya bestämmelserna trätt i kraft, naturligtvis under förutsättning att icke ansökningstiden på grund av de äldre stadgandena utlöper tidigare.

Förenämnda lagar av åren 1906 och 1916 hava till väsentlig del samma tillämpningsområde, i det att i allmänhet hänsyn måste tagas till båda lagarna, så snart ett bolag vill förvärva fast egendom å landet inom de allt mer utvidgade delar av riket, där 1906 års lag gäller. Det skulle på grund härav kunna föranleda olägenheter, om i dessa lagar bestämdes olika tider för koncessionsansökning. Lagrådet har ock, såsom förut återgivna uttalanden visa, fäst uppmärksam-

het vid detta förhållande. Med hänsyn härtill är det önskvärt, att då ansökningstiden enligt 1916 års lag förkortas, en liknande åtgärd vidtages beträffande den andra lagen, och om än vid dess tillämpning något behov av en dylik ändring ej framträtt, lär det, enligt vad jag inhämtat, ej heller finnas anledning befara, att densamma skulle där medföra svårigheter.»

Föredragande departementschefen uppläste härefter enligt nu angivna grunder upprättade förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom samt till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag; och hemställde föredraganden, att lagrådets utlåtande över nämnda förslag, som voro av den lydelse bilagor vid detta protokoll utvisa, måtte för det i § 87 regeringsformen angivna ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan täcktes Hans Maj:ts Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:
Harry Guldberg.

Bilaga.**Förslag**

till

Lag

om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom.

Härigenom förordnas, att 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom skall, i nedan angiven del, erhålla följande ändrade lydelse:

Den för bestämmande av fastighets beskaffenhet i 2 och 3 §§ stadgade prövning åligge Konungens befallningshavande i det län, där fastigheten är belägen. Äskas sådan prövning, eller vill bolag eller förening söka Konungens tillstånd att förvärva fastighet, skall skriftlig ansökan jämte fångeshandlingen ingivas till Konungens befallningshavande inom tre månader från det fånget skedde. Försittes den tid; eller prövas fastigheten icke vara sådan, som i 2 § eller 3 § första stycket sägs, och varder ej heller, där Konungens tillstånd sökes, sådant beviljat, vare fånget ogillt.

Sökes — — — — — Konungen.

Över — — — — — stadgad.

Närmare — — — — — Konungen.

Sedan — — — — — därav.

Är — — — — — 1875.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Har fång, varå ovannämnda lag den 4 maj 1906 äger tillämpning, skett inom nio månader före denna lags trädande i kraft, skall den tid, inom vilken ansökning beträffande fånget enligt vad i 5 § av den äldre lagen sägs skall vid där stadgat äventyr ingivas till Konungens befallningshavande, utlöpa tre månader från det denna lag trätt i kraft.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Härigenom förordnas, att 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag skall, i nedan angiven del, erhålla följande ändrade lydelse:

Äskas sådan prövning som i 4 § sägs, eller vill någon jämlikt 1 eller 2 § söka Konungens tillstånd att förvärva fast egendom, skall ansökan jämte fångeshandlingen ingivas till Konungens befallningshavande inom tre månader från det fånget skedde. Försittes den tid, eller prövas fall som i 4 § avses icke vara för handen och varder ej heller, om Konungens tillstånd sökes, sådant beviljat, vare fånget ogillt.

Sökes — — — — — Konungen.

Över — — — — — stadgad.

Närmare — — — — — Konungen.

Är — — — — — egendom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Har sådant fång till fast egendom, varå ovannämnda lag den 30 maj 1916 äger tillämpning, skett inom nio månader före denna lags trädande i kraft, skall den tid, inom vilken ansökning beträffande fånget enligt vad i 5 § av den äldre lagen sägs skall vid där stadgat äventyr ingivas till Konungens befallningshavande, utlöpa tre månader från det denna lag trätt i kraft.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd torsdagen
den 28 mars 1918.*

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 8 mars 1918, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom samt

2) lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av chefen för justitiedepartementets lagavdelning Hjalmar Himmelstrand.

Lagrådet lämnade förslagen utan anmärkning.

Ur protokollet:
Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott tisdagen den 2 april 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde lagrådets den 28 mars 1918 avgivna utlåtande över de den 8 i samma månad till lagrådet remitterade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom,
- 2) lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Departementschefen hemställde, att omförmälda förslag, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. G. Bruno.
